

ECHO ZAGŁĘBIA NAFTOWEGO

Tygodnik dla spraw społecznych, gospodarczych i politycznych.

Nr. 32.

Drohobycz-Borysław, niedziela dnia 29 września 1929.

Rok I.

Paseł Dr. Bronisław Wojciechowski.

Dwa typy.

Obóz nasz, który wyrósł z Legionów i skupił się wokół osoby Marszałka Piłsudskiego, spotyka w miarę ogarniania szerszych warstw społeczeństwa coraz to nowe zjawiska, wywierające wpływ na nasze życie wewnętrzne. Jest nas legionistów w narodzie polskim kilkadziesiąt tysięcy. Liczba to zbyt mała, szczególnie jeśli odrzucić dezerterską zprawę i zlewa, abyśmy mogli sami wykonać wszystkie prace państwowe, jakie na barki nasze włożył Komendant. Dlatego należy sięgać do społeczeństwa, aby stamtąd zaczerpnąć świeżych soków, aby zdobyć nowe ręce i mózgi do pracy państwowej. Świeże soki wlewa do naszego obozu młodzież strzelecka, wychowywana w szczytnych tradycjach powstań narodowych i ruchu strzeleckiego z przed 1914 roku. Ręce i mózgi do pracy, którą dziś wykonywać trzeba bo życie państwowe nie stoi w miejscu, zdobywać musimy w społeczeństwie starszem. I to społeczeństwo, które niegdyś nie miało zrozumienia dla naszych walk niepodległościowych, dziś nagina się ku naszej ideologii, a my silnie i głębiej wiastamy w naród, coraz wyraźniej otrząsający się z naleciałości długiej niewoli politycznej.

Rozmaici ludzie zgłaszają się do nas służyć Sprawie. Różne podbiki składają tego lub owego, że przychodzi pod nasze sztandary i śpiewa „Pierwszą Brygadę”. O dwu typach zasadniczych chcemy powiedzieć.

Pierwszy—to Polacy, którzy nie wchodzili dawniej w krąg oddziaływań naszej ideologii. Żyli obok nas, nie interesując się naogół nami, a ulegając przemożnym wpływom naszych przeciwników. Byli niechęlni lub obojętni. — Wszak czytali tyle strasznych rzeczy, wypisywanych na Legiony i Piłsudskiego przez prasę narodowo - demokratyczną... Czyn majowy wstrząsnął nimi. Podnieśli głowy od odciennej pracy zarobkowej lub społecznej; nabrali przekonania do tych co na rozkaz Komendanta wazyli się uwolnić Polskę od zmyru nieprawości sejmowych; do Marszałka Piłsudskiego poczuli iskrę sympatii i podziwu...

Wszak bardzo źle było w Polsce przedmowej.

Z tych obywateli powstały nowe szeregi, które wzmocniły nasz obóz państwowy.

Pod względem charakteru i aspiracji osobistych ludzie to przeważnie skromni, niepo-

żądający rozgłosu, ludzie, którzy służyli czynnie w Armii polskiej, a dziś wykonują pracę pożyteczną w szeregu instytucji społecznych, samorządowych, oświatowych, kulturalnych. Gdy zachodzi potrzeba mówią oni jasno o zmianie swych zapatrywań i nigdy nie twierdzą, że przed 1926 rokiem byli Piłsudczykami; — wytwarza to szczerzy stosunek między nimi a uczestnikami walk legionowych. Tu i ówdzie wybiją się z pośród nich talent organizacyjny, zabytśnie nieprzeciętna inteligencja. Potrafią stanąć na czele roboty. Zawsze jednak w głębi swej duszy pamiętają, że tytuł do czołowego stanowiska czerpią z tej rzetelnej pracy, jaką w ciągu kilku ostatnich lat, i dopiero pod wodzą Komendanta w Nowej Polsce spełnili. — Padają na nich głosy współpracowników, rekrutujących się z różnych warstw społeczeństwa, — padają i chętne głosy starych „legionów”, którzy przez instykt i baczną obserwację umieją dobrze wyczuć w nowych towarzyszach pracy szczerzych, oddanych sprawie ludzi „z wiary”.

Są i inne typy, co śpiewają bardzo głośno „Pierwszą Brygadę”. Ci orientują się według hasła k. d. w. (kudy witer duje). Idą zawsze za tymi, co stoją na górze. Są w razie potrzeby zwolennikami radykalizmu chłopskiego, lub umiarkowanej konserwy szlacheckiej, umieją się wczuwać w psychologię wielkiego przemysłowca, a czasem udawać sympatyka warstw pracujących. Niezmiernie bogata jest mozaika odmian tego typu macherów politycznych. W zasadzie nie robią ci ludzie nic dla społeczeństwa, niema ich w szeregach rzetelnych pracowników organizacji społecznych. Przychodzą do organizacji po wysoki urząd. Lubią pompę i publiczne występy, na których mogliby zadokumentować swoją „solidarność” z szarą masą legionowo-strzelecką. Nie służyli w wojsku polskiem, lub służyli na tyłach, a mimo to bezczelnie dopominają się o odznaki służby frontowej. Czasem psim swodem zdobywają nawet krzyż legionowy (bo i takie smutne pomysły są możliwe), za rzekome „cywilne” zaśługi wobec ruchu legionowego lub za „pracę” w jakimś nieistniejącym nigdy oddziale POW.

Pcha tych ludzi do naszego obozu żądza osobistych korzyści i stanowisk, tak samo jak pchałaby ich do ciekawistów, endeków lub witosowców, gdyby tamci byli na górze. Nie

przeszkadza im to twierdzić przy lada okazji że są, oczywiście, starymi Piłsudczykami nie tylko z przed 1926, a e nieledwie z przed 1914 roku.

Zdrowa masa legionowa zdaje sobie dokładnie sprawę z tego, kto przychodzi do niej ze szczerem otwartem sercem i kto podaje uczciwą dłoń do wspólnej pracy dla dobra państwa, a kto spekuluje na konjunkturze politycznej i chce legionów „nabić w butelkę”.

Nasz ruch, jak każdy wielki ruch społeczny, musi przeprowadzać co pewien czas selekcję żywiołów, wdierających się do naszego obozu: zatrzymać wszystko to, co jest duchem z nami i wernie służy idei Komendanta, a odrzucić przez tych, co wędzą dla siebie zyski i korzyści materialne, lecz zdradzą nas przy pierwszej sposobności.

My legionści umiemy baczenie patrzeć w koło siebie..

Jak wygląda sprawa ogólnej ustawy ubezpieczeniowej.

Każdy dorobek pozytywnej pracy rządowej staje „kością w gardle” opozycji partyjnej. Utrudnianie pracy rządowej usiłuje sięgać do wszelkich sposobów. Nie wystarczają demonstracyjne „uchwały”, mające na celu w przerwach między sesjami sejmowemi odgrywać rolę „złośliwych wniosków przeciw rządowych. Wszelka inicjatywa i troska rządowa jest notorycznie „wykradana” i podejmowana, przez polityków partyjnych, jako rzekomo ich własna zasługa.

Podobnie się stało z rządowym projektem ogólnej ustawy ubezpieczeniowej, złożonym jeszcze w lutym b. r. przez poprzedni gabinet. Sejm nie mógł się zdobyć nawet na rozpatrzenie tego projektu, bowiem już pierwsze posiedzenia odpowiedniej komisji sejmowej wykazały całkowitą niekompetencję p. p. posłów, reprezentujących wyłącznie czynnik polityczny, uzależniony od gry partyjnej. Po wywołaniu przez poprzedni gabinet projektu ustawy, rząd obecny wziął na siebie trud całkowitego przeprowadzenia projektu ustawy. Obecnie w porozumieniu z wszystkimi czynnikami zainteresowanymi, t. j. z ugrupowania pracodawców i pracowników zaproszonych do współpracy bez względu na ich zapatrywania polityczne, oddośne władze rządowe pracują nad ostatecznym wykończeniem projektu, aby bez skomplikowanych „rokowań” sejmowych można go było jaknajprędzej wprowadzić w życie, jako obowiązującą ustawę.

Przywódcy partyjni wiedzą doskonale o pilnej uwadze, jaką rząd obecny przywiązuje

do tej ustawy, niemniej jednak, udając „nagłą troskę, za pośrednictwem swych organów prasowych odkrywają Amerykę i „walczą” o ustawę ubezpieczeniową. Gwoli zdementowania przywłaszczyielskich zakusów partyjnych przypominamy raz jeszcze kto był faktycznym inicjatorem ujęcia niuregulowanych warunków pracy w ramy dobroczynnej pod względem socjalnym ustawy.

W lutym mianowicie ubiegłego roku, w czasie wizyty delegacji górników w Belwederze, p. Marszałek Piłsudski, jako ówczesny Szef Rządu, oświadczył delegatom, że ustawa o ubezpieczeniu zostanie opracowana przez rząd i wniesiona na sejm. Dopiero znacznie później, różni „pośrednicy” partyjni, wiedząc już doskonale o tem, że cała sprawa jest ostatecznie przesądzona, poczęli wybiłać otwarte drzwi, t. j. „walczyć” o ustawę ubezpieczeniową, szermując pustą nazwą bez treści.

Rządowy projekt ustawy jest wielką doniosłością dla naszego świata pracującego. Obejmuje ubezpieczenie na starość, ubezpie-

czenie na wypadek niezdolności do pracy, od nieszczęśliwych wypadków, zaopatrzenie wdów i sierot, ujednolinita zasady ubezpieczeń na całą Polskę i usprawnia działalność kas chorych. Samo ujednolinitanie przepisów ubezpieczeniowych wnosi już olbrzymi postęp w dziedzinie praw socjalnych dla niektórych dzielnic kraju. Cały projekt odgrywa potężną rolę w sprawie unormowania warunków pracy w Polsce, podnosi wartość człowieka pracy i przekreśla dotychczasowy zrom niepewności o jutro, o był rodzinny, o spokojny pracy.

Jako wyraz głębokiej troski najwyższych czynników państwowych o warunki pracy, projekt ten jest najlepszą odpowiedzią na demagogiczne pokrzykiwanie partyjnej opozycji.

Sam fakt, że rząd, obywając się bez kosztownego faktorkstwa partyjnego, bezpośrednio współpracuje ze społeczeństwem, świadczy wymownie, że nurt życia państwowego samodzielnie toruje sobie drogę, omijając martwą zapórę partyjnej opozycji.

Na ważnym odcinku.

Kiedy Prezydent Rzeczypospolitej zwiędził Wołyn i kiedy tamtejsza ludność ukraińska w żywiołowych objawach dawała wyraz swym uczuciom oddania i szacunku do Głowy Państwa Polskiego, nasza prasa opcyjna fakt ten tak donagliwie dla życia państwowego przemleczła lub zaniedbała, że przebiegała nawet o „potemkinowskich drewniach” o „spędzaniu ludności przez starostwo” i t. p.

Życie zjadło kłam temu szlachetnemu pesymizmowi naszych opozycjonistów. Nie mówiąc o objawach drobniejszych, jak obchód dożynek w Równem, na których ludność ukraińska manifestowała swe uczucia w stosunku do przedstawiciela państwowości polskiej, jako do gospodarza tej ziemi, mamy do zanotowania z czasów ostatnich jeszcze bardziej charakterystyczny wyraz kształtowania się opinii ukraińców wołyńskich w stosunku do Polski.

Jest to obszerny artykuł w „Ukraińskiej Niwie”, w organie ukraińców wołyńskich p. t. „Ukraińskie polskie porozumienie”. Artykuł nosi charakter enuncjacji programowej, w historycznej swej części traktuje politykę Bohdana Chmielnickiego jako wielką pomyłkę.

„Historyczna niedola Ukrainy stwierdza, że w czasie gdy była ona w ścisłej łączności z Polską, potrafiła stworzyć wiele wartości kulturalnych i wydać wiele wybitnych na każdym niemal polu mężów.

Musi to sobie zapamiętać każdy ukraińiec zwłaszcza teraz gdy ukraińciami zamknięto w czerwonej trumnie i posypano komunistycznym śmieciem.

Dłatego najpilniejszym zadaniem każdego uświadomionego ukraińca powinno być dążenie do odbudowania dawnych tradycji. Droga do tego i to droga jedyna, prowadząca do kulturalnego i narodowego wyzwolenia Ukrainy leży tylko na szlaku Rzeczypospolitej Polskiej, tej nowej Polski, gdzie niema ani pana ani chłopca, gdzie konstytucja daje wszystkim obywatelom równe prawa i możliwości narodowego rozwoju.

„Nakaz życia, historyczne fakty wskazują wszystkim ukraińskim patriotom jedną tylko drogę — pokójowe współżycie pod sztandarem, demokratycznej Polski, aby przez nieustanną lokalną pracę odrodzić stare ukraińskie przywileje, t. j. cerkiew, szkołę, samorząd oraz instytucje gospodarcze”.

Równocześnie niemal z ukazaniem się tego знаменitego artykułu w Równem, ukraińcy lwowscy na swój sposób manifestowali w stosunku do państwowości polskiej, przez zamachy bombowe na Łargach Wschodnich podczas pobytu parlamentarzystów franc.

Cele zamachów były jasne: chodziło o opinię zagranicy oraz o wywołanie ze strony władz pol-

skich represji, które mogłyby podrażnić ogół społeczeństwa ukraińskiego.

Obydwa te cele zostały chybiłemu!

Parlamentarzyści francuscy odrazu się zorientowali, że zamach jest made by Germany, zaś władze polskie niemają stosować do ukraińców ażylkich metod „krugowej poruki”, karać niewinni za przestępstwo garstki krzykoplucnych zbrodniarzy i wogóle zmieniać z tego powodu wtyczny swego stosunku do całokształtu zagadnienia ukraińskiego. Sposobem ten w okresie rządów pomajowych ustalił się dość jasno.

Władza polska stoi na gruncie całkowitej różności obywatelskiej i swobody kulturalnego i narodowego rozwoju ukraińców, wymagając od nich pełnej lojalności w stosunku do Państwa Polskiego.

Niema więc mowy o jakiegokolwiek pozbliżeniu lub ugodowości w stosunku do przewódów, którzy proklamują tendencje separatystyczne, lembardziej zaś że pozostają na żółdnie ościennej mozarstwa. Tembardziej niema mowy o jakimkolwiek poświęceniu interesów ludności polskiej owdziecznie zamieszkujejącej te ziemie o zaprzeczaniu naszego na ziemiach tych historycznego dorobku.

Władze państwowe mają natomiast prawo wymagać od ludności polskiej, by niesły za tymi przywódcami którzy podburzają ją do brutalnych excessów przeciwko przedstawicielom Państwa Polskiego, jak to było podczas pamiętanych rozruchów młodzieży polskiej we Lwowie.

Taki stosunek rządów pomajowych do sprawy ukraińców najwidoczniej daje rezultaty pozytywne co widzieliśmy z zachowania się ludności ukraińskiej w stosunku do Prezydenta Rzeczypospolitej na Wołyniu i czego nowym świadectwem jest cytowany powyżej artykuł „Ukraińskiej Niwie”.

Bomby lwowskie nie powinny zamącić naszej świadomości.

Nawet przedziwili zknądaj ulęgający wpływom ideologii endekiej „Kurjer Warszawski” stwierdza: „Ludność włościańska Małopolski Wschodniej nie jest skłonna ani do moralnego ani materialnego poparcia zamachowców ukraińskich”.

I właśnie z tego powodu władze polskie nie mogą pójść za głosem tegoż „Kurjera”, nawołującym wprowadzenie sądów doroznych w Małopolsce Świątynie.

Władze polskie nie pójdaśdźmy za przykładem Fryderyka — Wieszateła. We Lwowie nie będą skrzyplity szubienice. Dla przekupionych smarkaczów wystarczy dom poprawy. Rząd polski niema wogóle powodu do zmiany swej polityki, gdy na wyprawie wołyńskiej, że polityka dotychczasowa na tym ważnym odcinku pracy państwowej wyduje požądane owoce.

Daj grosz na T. S. L.

Z tygodnia na tydzień...

Srednie szkolnictwo prywatne.

Redakcja „Echa” umieściła w poprzednim swoim numerze artykuł w sprawie naszego gimnazjum, publikując przytem parę dat, odnoszących się do prywatnych zakładów średnich na terenie Kuratorjum lwowskiego. Z przytoczonych cyfr wynika, że w ciągu 51 lat 17 szkół prywatnych straciło pełne prawa publiczności, co gorzej, zanosi się na to, że w roku przyszłym prawdopodobnie w obrębie Kuratorjum lwowskiego nie będzie już ani jednego pełno-prawnego prywatnego zakładu. Jest to oczywiście zapowiedź niezmiernie przykra, ale niestety taka właśnie informację otrzymała nasza delegacja która przed kilkunastu dniami bawiła w Kuratorjum w sprawie tut. gimnazjum.

Jak się dowiadujemy z memoriału Zarządu Głównego T. N. S. W. wręczonego p. Ministrowi Czerwińskiemu w dniu 11 b. m. zupełnie analogicznie przedstawia się sytuacja na terenie Kuratorjum warszawskiego, gdzie obniżenie kategorii spotkało w roku bieżącym 28 prywatnych szkół średnich ogólnokształcących. Zarządzenie to wywołało energiczną interwencję wspomnianego Zarządu T. N. S. W. którego delegacji udzielił p. Dr. Czerwiński wyzupczających informacji, wyjaśniających stanowisko Ministerstwa W. R. i O. P. w stosunku do szkolnictwa prywatnego, a ogłoszonych w „Przeglądzie Pedagogicznym” Nr. 24 z 21 b. m.

Jak z odpowiedzi p. Ministra wynika dotychczasowy stan szkolnictwa prywatnego nie jest w

zupelnosci zadowolający, tak, że Ministerstwo stale ostatnio wobec zagadnienia, czy nadal tolerować stan dotychczasowy, czy też uciec się do pewnych zarządzeń, może nawet bolesnych, ale koniecznych dla podniesienia poziomu szkół prywatnych. W rezultacie zdecydowano się na podniesienie skali wymagań, czego logicznym następstwem były wspomniane ograniczenia pełnych praw publiczności. Zdaniem p. Ministra, ograniczenia te, jakkolwiek może w pojedynczych wypadkach nie zupełnie uzasadnione, w ostatecznych skutkach okazać się dla szkolnictwa prywatnego jednak korzystne.

Oczywiście nie do nas należy rozstrząsanie tego problemu, czy i o ile zarządzenie Ministerstwa było słuszne, czy istotnie poziom szkolnictwa prywatnego jest niższy od szkół państwowych (jeżeli idzie o gimnazjum borysławskie, którego uczniowie nawet słabsi uchodzą za dobrych w gimnazjach państwowych, to należałoby wyciągnąć wniosek przeciwny, o ile i czy wreszcie taka gwałtowna, choć ułuda operacja nie pociągnie za sobą — śmierci niektórych pacjentów....). Dla nas interesującym jest stwierdzenie, że ograniczenie, jakie w tym roku spotkało zakład borysławski, nie wynika z jakiegoś specjalnego obniżenia poziomu w naszym gimnazjum, ale jest następstwem świadomej akcji Ministerstwa W. R. i O. P. której skutkami zostało dotkniętych kilkadziesiąt innych zakładów prywatnych.

Ponadto, jak z oświadczenia p. Ministra wynika, o ile chodzi o odebranie praw jakiejś szkole, p. Minister nie będzie czekał na zwykły termin

nadawania praw szkołom prywatnym, ale jeżeli tylko znajda jakieś zasadnicze zmiany na lepsze i wyniki wizytacji będą zadowolające, szkoły takie będą się mogły spodziewać przywrócenia praw jeszcze w ciągu tego roku szkolnego, na który, poprzednio praw tych nie otrzymały.

Tak przedstawia się dziś sytuacja w szkolnictwie prywatnym, a jeżeli od tych rozważań natury ogólnej przejdziemy do sprawy gimnazjum borysławskiego, to w ich świetle wszelkie narzekania na przesadną jakoby „ostrość” naszego zakładu, okazać się zupełnie nieuzasadnione. Abstrahując bowiem nawet od zasadniczej pod tym względem przesady, polegającej na przepisaniu nadmiernej surowości gimnazjum, w którym procent uczniów, pozostawionych w ubiegłym roku szkolnym w tej samej klasie wynosi w sumie około 19, podczas gdy norma przewiduje 20-25%, okazuje się, że i ta zbytnia „ostrość” była dla władz szkolnych niewystarczająca dla utrzymania zakładu w pierwszej kategorii. Obecnie więc pozostają do wyboru dwie drogi: albo obniżenie dotychczasowych wymogów szkoły, a w następstwie spadku do kategorii jeszcze niższej, albo też pozostanie przynajmniej na poziomie dotychczasowych z perspektywą odzyskania z powrotem pełnych praw publiczności. Nie ulega wątpliwości, że zgodzimy się wszyscy na ewentualność drugą, ale też w tym wypadku muszą stać „próżne żale” na temat nadmiernych jakoby wymagań naszego gimnazjum.

Kazimierz Rossowski,

Gdzie tkwią przyczyny zająć lwowskich.

Dzień sobotni we Lwowie, kiedy to korzystając z otwarcia Targów Wschodnich, usiłowano zamącić uroczystość przez urządzenie szeregu demonstracji antypaństwowych. — Jeszcze raz dowodzi, iż akcja rządowych czynników bezpieczeństwa przeciw wszelkim tajnym organizacjom z U. O. W. na czele, zakłócającym spokój wewnątrz kraju i naruszającym poważnie państwa na zewnątrz, winna być jednak bezwzględniejsza i nie może zważać na jakiegokolwiek okoliczności łagodzącą. Momenty towarzyszące zwykle wybrakom owych organizacji są wystarczająco jaskrawe, by stwierdzić, że czynniki wyrotowe działają nietylko z własnej inicjatywy i za własne fundusze. Akty teroru na ziemiach Małopolski Wschodniej, są zazwyczaj akompaniamentem do obrad toczących się na arenie międzynarodowej, jak w tym wypadku do Zgromadzenia Ligi w Genewie, lub akompaniamentem do uroczystości w kraju — otwarcie Targów Wschodnich w obecności członków parlamentu zaprzyjaźnionego z nami państwa oraz przedstawiciela pełnomocnego Japonii. Gdzie szukać źródła inicjatywy, skąd płyną niezliczone fundusze na dywersję antypaństwową? Chyba nie musimy wskazywać palcem.

Czynniki odpowiedzialne mogą z wrogią nam propagandą walczyć tylko i jedynie przy pomocy odpowiedniej ilości środków materialnych. I tu przychodzi nam do stwierdzenia smutnej prawdy. Zależność demagogii nasze partyjniczo w bezmyślniej opinii do rządu, skreśliło mu z budżetu fundusze potrzebne właśnie na przeciwdziałanie się akcji antypaństwowej i na zdławienie jej w zarodku. Czynniki bezpieczeństwa muszą one są już i tak wykonywać prace wielką wobec skoncentrowanej propagandy, idącej z dwóch stron — od wschodu i zachodu. Jeśli nadomiar nie posiadają do tego odpowiednich środków materialnych, praca ich staje się niemal niemożliwą, a rozpasanie czynników wyrotowych wrasta i bezkarnie daje znać o sobie społeczeństwu. Tak tedy jedno demagogiczne posunięcie, w z.mkniętych murach sejmu — murach dalekich od życia realnego, może sparaliżować możność wypracowane plany rządowe, konieczne dla harmonijnego współżycia obywateli.

Wypadki lwowskie, jak doniosły depeche, nie zakłóciły spokoju i nie wywarły efektu oczekiwanego przez zamachowców. Lwów, bohaterskie miasto polskie twierdzą polskość i kultury zachodniej, na rubieży Rzeczypospolitej — ma nerwy ze stali. Ludność jego widzieli już zbyt wiele i ma dostateczne doświadczenie, by tego rodzaju wystąpienie traktować nie inaczej, jak żakowskie ekscesy, niedowzajemnej garstkii młodzieży. Tak potraktowali obywatele Lwowa sobotnie bomby, a świadcząc temu może święto miast polskich, które odbyło się w niedzielę, a w którym wzięły udział dziesiątki tysięcy polaków, rusinów, bucułów i żydów. Tłumy i radosny nastroj na ulicach stwierdzają stokrotnie, że wybrki bombowe nie zdolają nigdy wnieść czynnika zająmu do polskiego Lwowa.

Nasze „wykopalka”

Wdzieczni muszą być urzędnicy firmy „Małopolska” autorowi fejetonu p. t. „Dziesiąty fejeton” umieszczonego w „Echu Zagłębia Borysl.” Nr. 31. który kilka słów poświęcił drodze od dawniej rogiatki do Centrali premiejarskiej, znajdującej się obecnie w stanie ohydny, urągającym wszelkim pojęciom kultury, estetyki i wygody mieszkańców. Jedyny na tej „ulicy” chodnik ongiś betonowy szer. około 1. m. przedstawia obecnie jedno pasmo wybojów i ostwych cypli, tworzących fułapkę na całość kości spokojnych obywateli, a w czasie deszczu jest zapora nie do przebycia. Jak mi wiadomo urzędnicy firmy „Małopolska”, która posiada przy tej ulicy swoją centralę, wnieśli niedawno zbiorową petycję pod adresem Magistratu, przedstawiając łosadnie rozpaczyliwy stan tej drogi — dotychczas jednak bez skutku.

A jednak „ulica” tą nietylko odbywa się obecnie ożywiony ruch jak słusznie zaobserwował autor „Dziesiątego fejetonu” lecz także przejeżdżają nią niemal co tygodnia liczni zagraniczni goście firmy „Małopolska” jak niedawno oficerowie lotewscy, chińscy, estońscy,

Józef Maczka *)

Fanfary 1-go pułku piechoty Legionów.

Zaszumił bór stary i zamilkł — jak mowa —
Słuchają wkrąg świerki-brodacze;
Przed chatą — w zagajach leśnego ostrowia —
stańdła okolem muzyka pułkowa,
a czterej pośrodku trębacze...

Wzrok hardy ku chmurom odrzuca zuchwale —
wraz surmy na udach oparłi...

I stoją tak świetni w słonecznym upale,
jak dawne heroldy we słońcu i chwale —
w sen dumnych posągów zamarli...

Aż razem do góry, uniosły puzyry,
ze spizów dobyli moc ducha!...

A w chacie — tam w głębi — myślamy schyłony,
wzrok tęskny w dalekie kierując gdzie strony,
Brygadjer, Brygadjer ich słucha...

(motyw fanfary)

I.

Hej — surmy wzywł
niech w lasów głąb
mocarny bije krzyk!
niech dzwiczny spiz
rozgłosem trąb
nasz hardy sławi syk!
To my — to my — kadrowy pierwszy huf —
z zamarych snów do życia wstali w krwii!

II.

Kordonów słup
straćlim w loch —
Wolności przednia straż!
przez krew, przez proch,
po Sławy łup
gońcicem w słońcu nasz!
to my — to my — z kieleciskich szarych dróg
na ziemi próg mitali! Czynu skrył!

III.

Za nami kurz
ogniowych burz —
bagnetów krwawy tanl...
gdzie Lasek dni
Anielin w krwi,
I złoty Konar łwi,
W purpurze ran wesely krok
w strzelekiej pieśni takt...
zasłalim trakt tysiącem zwłok —
tysiącem kwapnych zwłok!!!

Tu surmy ku ziemi opuszczą trębacze —
oparłi je z mocą u kolan...

A pogłos spizowy wśród borów kołacze,
i echem szawidły — i echem gdzieś płace —
wracając od lasów — od polan...

I skarży się ziemi, iż zczył kurhany,
rozsiane w dalekiej krainie...
Zaszumił bór stary ciemnym konary,
i dzwisa się wkoło pochylał jąny —
Szczętami żalobny szum płynąc...
Umilkł trębacze... i myśl ich zmałona
we mglistej gdzieś gnie oddali...
Aż razem do góry podniosłszy ramiona,
pieśń Mocy i Chwały wezbrana wśród łona,
fanfarę zwycięstwa zagrali!

IV.

Hej — szlakim pół
przez krew — przez ból —
za nami — za nami w lot!...
gdzie złoty róg
z powietrznych dróg
zwyćki wiedzie miot...
w radosny szal
ginących ciał
wśród młodych życia kras —
na nowe dni
wśród młodych krwi
o Wodzu prowadź nasz...
W bagnetów tan
przez zhożny łan,
przez kwicim strojny las —
na siew — na plon —
na wczesny skon
o Wodzu prowadź nasz!
na słońca blask
wśród sławny łask
w purpurze krwawych ran —
na bój — na lot,
na krwawy miot,
o Wodzu — prowadź nasz...

Zamilkną trębacze — i surmy mosiężne
wraz kładą ku udom nakloni...
Głos leci — polata — przez echa okrężne —
i woła — i budzi wkrąg hułce orężne:
„do bron! — bowstańcie do bron!”...
A wleśnej stanicy — myślamy schyłony
Wódz — mocy orężnej — i ducha —
wzrok jaany w słoneczne kierując gdzie strony,
w głąb tajnych przeznaczeń wśluchany, wpa-
Brygadjer — Brygadjer ich słucha... /trzony

Wjęc las się pokloni — i szumieć poczyna —
w poszumach przed chatą się chyli...
Snać pój! — że oto jest chwila jedyna,
że da in jest Mocy i Chwały godzina,
I Wielkość przydana tej chwili!...

Legionowo, w czerwcu 1916 r.

*) Autor, oficer II-jej Brygady Legionów zginął w drodze na Murzań wioząc rozkazy od gen. Hallera.

parlamentarzyści francuscy i wielu innych, którzy napewne nie nabiorą dobrego wyobrażenia o naszym mieście.

O tragedji całej rzeszy biednych istot, udających się kilka razy dziennie do swych zajęć, narazonych na tej drodze na liczne niebezpieczne niespodzianki, mówić nawet nie będa... bo i tak im nic nie pomoże chyba... ze zlituje się nad ich losem sam Magistrat, bo przecież rozliczne dzieja się cuda...

Autor „Dziesiątego fejetonu” upraszam o dalsze zwiędzanie ciekawych „zabytków”, i innych „wykopalkis” w naszym mieście i podzielenie się z czytelnikami wrażeniami, a szczególnie polecam Jegobystrzej obserwacji przedłużenie tej sławnej „ulicy” w kierunku Bani kołowskiej, będącej jednocześnie śmietnikiem dla Magistratu, dołem kloacznyimi drogą dla zwykłych śmiertelników.

Staty czytelnik.

Sprawa odpraw dla zredukowanych urzędników w koncernie naftowym „Małopolska”.

Jeszcze w czerwcu roku ubiegłego na skutek fuzji firm „Fanto”, „Naita” i „Karpaty-Dąbrowa” w jeden wielki koncern naftowy o kapitale francuskim „Małopolska”, z górą stu urzędników poszczególnych firm znalazło się niespodziewanie bez posad, gdyż nowa dyrekcja centralizując administrację uważała taką ilość personelu urzędniczego zwolnić. Ten sam los spotkał w tym roku jeszcze 50-ciu urzędników, z których większość do chwili obecnej pozostaje w bardzo ciężkich warunkach życiowych, albowiem dotąd nie mogli znaleźć żadnego zajęcia, a zasiłek ustawowy na wypadek bezrobocia, dawno już został wyczerpany.

Wobec jednak faktu, że zredukowani urzędnicy — nie otrzymali ani od starych swych firm ani od nowej „Małopolski” żadnych odpraw, którymi natomiast obdzielano wszystkich dyrektorów i prokurentów, t. j. tych najmniej potrzebujących, — zorganizowani urzędnicy naftowi w Związku Zawodowym Pracowników Umysłowych Przemysłu Naftowego w Polsce z siedzibą w Borystawiu — przedsięwzięli przez swą organizację kroki w celu wywalczenia sobie choćby w skromnych kwotach odpraw, dających możliwość za-

Czy jesteś już członkiem

L. O. P. P. ?

bezpieczenia chwilowego bytowania ich samych jakoteż rodzin.

W tym celu Zarząd Główny wspomnianego Związku odniósł się do Rządu a w szczególności do Ministra Przemysłu i Handlu oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej, domagając się wypłaty tytułem odprawy — wynagrodzenia za wysługę lat w wysokości miesięcznej pensji za każdy przepracowany rok, pozostawia mieszkanie deputatowi na okres roczny, a nadto postawiono warunek, że na wypadek przyjmowania nowych pracowników — zredukowany będą mieli pierwszeństwo.

Postulatów tych dyrekcja „Małopolski” nie przyjęła, wychodząc z założenia, że między firmami przez „Małopolskę” reprezentowanymi a urzędnikami obowiązują umowy indywidualne, i dlatego z każdym indywidualnie kwestię odprawy firma „Małopolska” pragnie zatwierdzić. Delegaci Związku zdawali już sobie sprawę jak może wyglądać indywidualność zatwierdzenia, bo przykładów nie brakło, w śmęchych początkach akcji Związkowej, albowiem dyrekcja „Małopolski” według własnych zaprzatywań chciała oprócz ustawowych należności, wypłacić tylko nielicznym dodatkową odprawę według indywidualnego uznania, a resztę w 9/10 procentach pozostawić tylko przy odprawie ustawowej.

Po długich konferencjach Związku z Dyrekcją „Małopolski” w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, przy udziale Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, — dyrekcja „Małopolski” wyraziła zgodę na wypłacenie 75 tysięcy złotych, z warunkiem, że kwotę tę rozdzieli między zredukowanych, lecz znów według własnego indywidualnego uznania. I temu też sprzeciwił się Związek, uważając przedwzyszkaniem, że kwota ta jest za zbyt małą, a nadto odrzucał stanowczo projekt, by rozdział miał być powierzony firmie.

I znów po odbytej konferencji w której nadto brał udział delegaci Centralnej Organizacji oraz Postawów Dr. Wojciechowski i Waśniewska, a nadto po kilku memoriałach wystosowanych ze strony Związku, Generalna Dyrekcja „Małopolski” pismem z daty 8 stycznia b. r. wyraziła ostatecznie zgodę na wypłacenie kwoty zł. 125 tysięcy, która to kwota służyć ma na całkowite zaspokojenie wszelkich pozaustawowych pretensji zredukowanych względnie zredukować się mających urzędników w ogólnej liczbie 150-ciu, a w szczególności kwota ta ma służyć na zupełne umorzenie pretensji urzędników, które postawił Związek w memoriale z daty 6 lipca 1928, a mianowicie ma służyć na pokrycie dodatkowej (pozaustawowej) odprawy w wysokości 3-ch miesięcznych poborów i wynagrodzenia za wysługę lat w wysokości miesięcznej pensji za każdy przepracowany rok.

Jakkolwiek na konferencji dnia 22 listopada ub. r. przedstawiciele Gen. Dyr. „Małopolski” oświadczyli w Ministerstwie, że sposób rozdziału ogólnej kwoty 125 tysięcy, pozostawia się Związkowi, to jednak Dyrekcja „Małopolski” zastrzegła się, że na wypadek gdyby Związek nie podolał względnie nie potrafił uzgodnić pretensji zredukowanych urzędników i z tego powodu by mogły powstać między zredukowanymi a Związkiem tarcia, wówczas Gen. Dyr. „Małopolski” powróci do zasady swobodnego, indywidualnego zatwierdzenia spraw z każdym poszczególnym urzędnikiem.

Pismem z daty 15.11. b. r. Związek Pracowników Umystowych Przemysłu Naftowego przesłał zgodę na postawione warunki, zaś pismem z daty 3 czerwca br. przedłożył Ministerstwu Przemysłu i Handlu zasadę opracowanego klucza oraz projekt samego rozdziału kwoty.

Od tego czasu sprawa jakby zamarła, wskutek czego z każdym dniem znicierpień zredukowanych, których los jest nie do pozaproszczenia, wzrastało. I znów w tej sprawie zmuszony był Związek odnieść się przez Centralną Organizację do Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej o interwencję w celu przyspieszenia wypłaty tej kwoty, tembarziej, że już nie nie stało n. przeszkodzie. Jaki cel był tak długiej zwłoki, to tylko wiadomo samej dyrekcji „Małopolski”.

Dopiero dnia 10 września b. r. Gen. Dyrekcja „Małopolski” wreczyła wykaz zredukowanych i całkowicie zatwierdzonych urzędników obejmujący 64 nazwisk — naszymu specjalnemu delegatowi, oraz pod adresem WPana Dra Markiewicza Aleksandra — Naczelnicza Urzędu Górniczego w Drohobyczu — przekazała kwotę zł. 53.333,12, która to kwota odpowiada iloczynowi 64 zredukowanych a zł. 833,33 (czyła powstała z kwoty 125.000 podzielonej przez 150). Na podstawie otrzymanego wykazu i przeprowadzonego obliczenia klucza według zasady zatwierdzonej przez Minister-

stwo Przemysłu i Handlu, następujący zredukowani urzędnicy będą mogli z końcem bieżącego miesiąca odebrać przyznane im odprawy po uprzednim jawieniu się w Zarządzie Głównym Z. Z. U. P. N. w Borysławiu. — Jak się dowiadujemy w ostatniej chwili WPan Dr. Markiewicz któremu wypłatę odpraw powierzyło Min. Przem. i Handlu zamiejszcjowym zredukowanym, będzie mógł pod właściwym adresem miejsca ich zamieszkania należne kwoty im przekazać, po uprzednim nadesłaniu 2-ech deklaracji z uwierzytelnionym podpisem.

Poniżej zamieszczamy wykaz przyznanych zredukowanym urzędnikom odpraw.

Bröser Otto Inż	zł. 1418,88
Baum Jan	1200,43
Bohonos Mikołaj	1337,62
Bieliński Wacław Inż.	699,60
Breyvogel Eliza	300—
Baczynski Tadeusz	300—
Dambaska Izabela	820,04
Ehrlich Maks	3763,20
Eisenbaum Irena	1382,25
Frey Juliusz	635,66
Flaschner Maurycy-Dr.	669,63
Garfenko Lilj	960,45
Fleischer Maurycy-Dr.	910,50
Grankfel Maurycy-Inż.	797,28
Grunwald Hans	699,60
Grzegorzczk Wojciech	900,73
Herzig Zachariasz	2497,80
Holzer Alfred	1098,61
Hawryłów Jarosław Inż.	749,55
Hubner Szymon-Dr.	300—
Horszowski Marek Inż.	300—
Jacyna Jerzy	300—
Krupa Dawid	300—
Klissowska Helena	545,48
Kranz Henryk	699,60
Kiesel Adam	717,24
Krzyżanowska Irena	688,55
Libańówna Bronisława	439,30
Lenobel Ignacy	300—
Leistina Markus	735,12
Löwenthal Ewa	466,50
Markmann Fryda	1153,88
Masur Alur	3679,95
Matuszak Marcja	978,32
Nussabaum Herman	882,75
Pecka Paweł	784,51
Poloszynowicz Hilary	825,69
Prokasz Konstanty Inż.	386,91
Patauz Inż.	300—
Philipp Ignacy	300—
Padlewski Zofia	526,16
Ramsa Rajmund	416,55
Ramsowa Maja	522—
Rosenwiesen Maks	300—
Riegelhaupt Zachariasz	660,75
Rothenberg Jakob Dr.	300—
Rosenheck Salo	838,35
Stocka Bronisława	448,58
Srissover Jan	336,63
Schmidt Ludwik	2571,06
Schmer Akiba	342,18
Scheer Dawid	769,53
Tanier Lucjan	463,85
Wółfówna Maksymiljana	768,86
Wywalski Jerzy	642,99
Weis Zygfryd	461,50
Witzaek Fr. Inż.	816,81
Wodder Seweryn	601,08
Zagórska Wanda	639,16

Wiadomości gospodarcze.

Ruch portowy w Gdyni wzmagą się w dalszym ciągu bardzo znacznie. W miesiącu sierpniu przybyło do Gdyni 171 statków o łącznej pojemności 153.807 ton rej. netto. Przywieziono ładunku 21.173 ton, sprężawnie tpmaszyny, złomu i rudy żelaznej, oraz 796 pasażerów.

W tym samym miesiącu wyszły z Gdyni 164 statki, o łącznej pojemności 156.574 ton rej. netto. Na statkach tych wywieziono 249.952 ton ładunku, w tem: węgla eksportowego 228.719 ton, węgla bankowego (do opalania kotłów na statkach) 12.943 tony, cukru 5.044 t, soli 950 t, ryżu 556 t, mąki ryżowej 385 t, ospy ryżowej 800 t, papieru 511 t, maszyn rolniczych 17 t. Pasażerów wyjechało z Gdyni w sierpniu 2.573.

Obrót ogólny w porcie gdynińskim w m. sierpniu wyniósł zatem 271.125 ton.

Pałestyna posiada własną, mało znaną walutę: pałestynski, który pod wpływem wydatków, rozgrywających się nad Jordanem, nie ucierpiał, kolonialny rząd angielski bowiem gwarantuje jego paritet z funtem szterlingiem. Funta pałestynski, zaprowadzony 1 listopada 1927 r., dzieli się, według

układu dziesiętne, na 1000 milów. W obiegu są monety srebrne po 100 i 50 milów, oraz monety niklowe i brązowe. Ponieważ pałestynski urząd walutowy ma swą siedzibę w Londynie, a członkowie jego są mianowani przez ministra kolonii, preto niezależność finansowa Pałestyny jest tylko nominalna. Nie leży też prawdopodobnie w planie rządu angielskiego, by nowa waluta obszaru mandatowego nabrała znaczenia międzynarodowego.

Zgodnie z danymi sądów okręgowych i grodzkich w pierwszym półroczu 1929 r., zostały ogłoszone na terenie Rzpłtej ogółem 184 upadłości, z czego na województwa centralne przypada 87 upadłości, na województwa pomorskie i łódzkie — 58, na województwa śląskie — 6, wreszcie na województwo południowe — 33 upadłości. Z powyższych 184 upadłych firm 52 stanowią firmy przemysłowe, zaś 132 firmy handlowe. Należy dodać, że w pierwszym półroczu r. 1928 liczba ogłoszonych upadłości na terenie całej Polski wyniosła 139, czyli o 45 mniej, aniżeli w roku bieżącym.

Board of Trade w Waszyngtonie donosi, iż od chwili wejścia w życie planu Dawesa pożyczki udzielone Niemcom w Stanach dosięgły sumy 2 miljarda 179 milionów dolarów.

Board of Trade w Waszyngtonie stwierdza, iż w lipcu b. r. eksportowano ze Stanów do Francji za 15.795.000 dol., importowano zaś z Francji do Stanów za 14.577.000 dol. Do Belgii importowano za 9.667.000 dol., a z Belgii przywieziono do Stanów za 7.075.000 dol. Eksport do Rosji wyniósł 9.914.000 dol., import zaś z Rosji do Stanów 2.666.000 dolarów.

Według obliczeń z lat ostatnich wywozu w poszczególnych krajach na jednostkę w złocie przypada na Polskę 33, na o wiele mniejszą Czechosłowację 93, Włochy 114, Niemcy 290, Francję 291, na Anglię wreszcie 520. Z obliczeń tych wynika, że nasze życie gospodarcze jest najmniej rozwinięte w stosunku do wielkich państw Europy.

Nie bacząc na wysiłki rządu angielskiego w kierunku powiększenia obszarów pod zasiew buraków cukrowych, import cukru do Turcji w latach ostatnich stale wzrasta. Według ogłoszonych niedawno danych statystycznych w roku ubiegłym sprowadziła Turcja z zagranicy 75.000 ton cukru podczas gdy w roku 1927 import cukru do Turcji wyrażał się cyfrą 70.425, a w roku 1924 — 65.625 ton. Rząd turecki zamierza specjalną opieką otoczyć krajowe cukrownie, by powiększyć ich produkcję i w ten sposób ograniczyć import cukru z zagranicy. Ponieważ jednak i konsumcja cukru w czasach ostatnich wykazuje w Turcji tendencję zwykłą, ograniczenie importu prawdopodobnie tak szybko nie nastąpi, tembarziej, że technika cukrowni tureckich stoi jeszcze na stosunkowo niskim poziomie.

Ogólny obrót czekowy P. K. O. osiągnął w sierpniu r. b. sumę 2.002 milionów złotych, z której na obrót bezgotówkowy (przelewowy) przypada 1.231 milionów zł., czyli przeszło 61 pr.

W ciągu 8 pierwszych miesięcy r. b. (styczeń — sierpień) obrót czekowy P. K. O. wyniósł 15.387 milj. zł., gdy w tym samym okresie czasu w roku ubiegłym tylko 13.550 milj. zł. Wzrost obrotów na rachunkach czekowych P. K. O. w roku bieżącym wyniósł przeto 1.837 milj. zł. Jednocześnie ze wzrostem obrotów czekowych wzrosło również saldo na rachunkach czekowych oraz liczba tytułów. Mianowicie pozostało na kontach czekowych P. K. O. 6.15, co w porównaniu do miesiąca poprzedniego stanowi wzrost o złotych 6.084.669,76, liczba zaś kont czekowych osiągnęła na koniec sierpnia r. b. złotych 61.033 czyli o 491 kont więcej, niż w miesiącu poprzednim.

Kronika naftowa. ZE ŚWIATA

Produkcja Ekwadoru wykazała w 1928 r. znaczny wzrost. Wywóz wzrósł w związku z tem na 122.960 ton (w 1927 r. 46.761 ton). Największą żywność wykazuje Anglo-Ekwadorian Oil Co.

RĘCZNE GAŚNICE

MI-RA

gaszą pożar w zarodku

Generatory pianowe gaszą łatwopalne płyny

Wydają 3000 do 6000 l. piany na minutę. Koszta utrzymania bardzo małe. Niejednokrotnie użyty generator pianowy wyrobu fabryki „MI-RA” w Warszawie dokonał w Zagłębiu Naftowym i wielu fabrykach w Polsce i zagranicą cudów. Przed kupieniem zapytaj się znawcy i przeczytaj odpisy listów naszych klientów, którzy dziękują nam serdecznie za sprzedane im gaśnice ręczne MI-RA i aparaty pianowe naszego wyrobu.

Prospekty i oferty na żądanie.

Zjednoczone Wytwórnice Gaśnicze MI-RA

Warszawa ul. Bracka 17 tel. 270-04, 287-75

Przedstawicielstwo

Zjednoczonych Wytwórni Gaśniczych MI-RA, Borysław tel. 246, skr. p. 258.

POLECAMY

pierwszorzędną gazolinę
z fabryki gazoliny

Gminy Chrześcijańskiej

zgłoszenia u pełnomocnika Władysława Fieberta.

Kucharki zdrowej, uczciwej bezdzietnej i spokojnej potrzebuje lecznica Powiatowej Kasy Chorych w Borysławiu. Gotować dla 4 osób. Jedzenie ma być zdrowe, czyste, smaczne i obfite. Dieta według przepisu lekarza. Pełne utrzymanie, osobny pokój i wynagrodzenie według umowy. Pięć razy gotuje się dziennie. Po roku służby zwracam koszty podróży. Adres: Komisarz Rządu Stanisław Zakrzewski w Drohobyczu.

Do sprzedania okazynie obiekt trzy morgowy oparkaniowy z dwumetrowym parkanem, składający się: z sadu owocowego (300 drzew), domu murowanego (6 pokoi, kuchnia, spiżarnia i t. p.), stajni murowanej na 16 sztuk bydła, piwnicy i t. d. Odległy od miasta pow. o 5 km. przy głównym trakcie Kraków — Pilzno, połączenie autobusowe (przystanek przy domu) — Zaraz do sprzedania za 32.000 zł. Bliższe wiadomości u p. Marjana Kozłowskiego Borysław ul. Wołańska.

„GAZOLINA”

Sp. Akc. we LWOWIE.

Zarząd Centralny w BORYSŁAWIU,

tel. 2-33, 75 i 6-27.

Fabryka gazoliny: w Borysławiu i Tustanowicach — Rafinerja nafty: w Hubiczach.

Kopalnie: w Borysławiu, Tustanowicach, Daszawie i Orowie.

Biura sprzedaży:

LWÓW, ul. Sapięhy 3, tel. 32-80 — GDYNIA, Port — POZNAŃ, ul. Strzelecka 3, 34-28

STRYJ, Gazywnia, tel. 48.

DOSTARCZA

gazolinę, benzynę i gaz po najniższych cenach.

Wydawca i odpowiedzialny Redaktor: Mieczysław Żulawski. — Redaguje Komitet Redakcyjny.

Drukarnia Naftowa, T.S.L. Koło Borysław, Tel. 303

Redaktor przyjmuje w poniedziałek i czwartek od 5—7 pop. Adres dla korespondencji: Borysław, Skrytka pocztowa 204.

Biuro redakcji i administracji: Borysław, ul. Pańska dom p. Wołańskiego

Tel. 742.

Konto czekowe P.K.C. Nr. 154.270

Godziny urzędowe od 5—7 pop.

Prenumerata kwartalna wynosi 3 zł. z dostawą, lub przesyłką pocztową

Ceny ogłoszeń: Cała strona 200 zł — pół str. 110 zł — 1/4 str. 60 zł — 1/8 str. 40 zł. — Za wiersz 1-zpaltowy milimetrowy ogłoszenia: nadesłane 40 gr po kronice 45 gr — w tekście 55 gr — w artykułach 1 zł. — Ceny na 1-szej stronie o 100 proc. droższe. — Drobne ogłoszenia za słowo różne 10 gr — kupno i sprzedaż 12 gr — matrymonialne, korespondencje i prywatne 15 gr — dla potrzebujących pracy 3 gr. Każdy numer dowodowy liczy się 25 gr.